

Uoči preuzimanja dužnosti predsedavanja najvećoj svetskoj bezbednosnoj organizaciji – OEBS-u šef diplomatije i prvi potpredsednik Vlade Ivica Dačić je u specijalnom intervjuu sa glavnim i odgovornim urednikom „Danasa“ Zoranom Panovićem, između ostalog, rekao da posle dužeg političkog izgnanstva Srbija ima mogućnost da se vrati na svetsku scenu kao poštovanja dostojan partner. Ta mogućnost, prema njegovim rečima, između ostalog otvorena je i zato što Srbija za razliku od više situacija u poslednjih sto godina sada nije u epicentru svetske krize.

Ove nedelje Srbija preuzima predsedavanje OEBS-u. Šta je to za nas? Problem, šansa, izazov?

Rekao bih, sve zajedno. Preuzimamo najveću svetsku bezbednosnu organizaciju, koja ima 57 članica i pokriva teritoriju od Vankuvera do Vladivostoka, u trenutku kada je svet u nekoj vrsti prikrivenog, a kontinuiranog ratnog stanja. Od Bliskog istoka, preko Ukrajine, do srca Evrope, imamo sukobe, veće i manje ratove, terorizam, civilne žrtve, i, sve jasniju, nemoć postojećih mehanizama i alata da sve to spreče. Pored toga, najistaknutije uloge u nekim od tih sukoba imaju najveće svetske sile, koje, često, pred sve ostale postavljaju pitanje podrške kao neku vrstu ultimatum: ili si sa nama, ili si protiv nas. Pri tome smo mi mala zemlja, u velikoj meri zavisna i od jednih i od drugih, željna dobrih odnosa i sa jednima i sa drugima, zemlja na dosta teškom i neraskrčenom evropskom putu, i ne očekujemo da će se odnos prema nama previše promeniti zato što predsedavamo OEBS-u. Naprotiv, mislim da će očekivanja, pri tome različita, svih strana od nas samo rasti. Tu i jeste taj izazov, pred nama. Kako se snaći, kako ne pogoršati odnose, kako ispuniti sva očekivanja? Takođe, tu i jeste šansa, pošto Srbija, dugogodišnji izgnanik iz međunarodne zajednice, ima priliku da pametnim potezima poveća svoj autoritet, i položaj u međunarodnoj zajednici. Lično, verujem da sledeće godine, posle predsedavanja, možemo da budemo država čiji će ugled i poštovanje ponovo biti na nivou Jugoslavije iz 1975. godine, kada je današnji OEBS, tada KEBS, nastao, uz veliku ulogu naše tadašnje države.

Kada ste već pomenuli Helsinki, čini se da Srbija, danas, pokušava da se postavi u

poziciju Titove Jugoslavije. Da voli Ruse, da ih vidi kao šansu, da ih se, istovremeno, malo i plaši, i da, i zato, nađe svoje mesto u zapadnom svetu, ali i da ostane u svemu tome neutralna. Težak zadatak, s obzirom na to da se svet dosta promenio za ovih četrdeset godina. Koliko smo toga svesni?

Mislim da je upravo svest o tom novom, promenjenom svetu, o kojem govorite, najviše i uticala na današnju spoljnu politiku Srbije. I upravo je ova, sadašnja vlast, vlade koje smo napravili SNS i mi, prva uvažila realnosti tog novog poretka i počela da se ponaša u skladu sa njima. Zato smo počeli pregovore sa Kosovom, zato smo uspeali da otpočnemo proces priključivanja EU, zato smo krenuli u unutrašnje reforme, jer nas one približavaju upravo onom svetu čiji deo i hoćemo da budemo, zato smo, na kraju, u velikoj meri i povratili nekadašnji ugled i poštovanje partnera iz međunarodne zajednice. I ostanite, molim vas, na toj reči. Srbija jeste, konačno, partner. I to partner čiji se stavovi poštuju i shvataju. To nam, a ne nekakvi pokušaji da imitiramo Tita, daje mogućnost da ostanemo, koliko god možemo, van tog otvorenog sukoba. Na kraju, to je i naš interes, i mi nemamo nikakvog razloga da ga krijemo. Znači kako se kaže: travi je svejedno da li se slonovi, gazeći po njoj, biju, ili vode ljubav. U oba slučaja, ona strada. Dakle, mi nećemo da budemo trava. Mi hoćemo da budemo, i jesmo, partner koji će moći da kaže – izvinite, ali da li biste mogli da se pomerite, da nam napravite malo prostora, tek da mi ne bismo stradali u tome što vi radite. To je naš osnovni razlog, i zato imamo, danas, spoljnu politiku kakvu imamo. A ona će uvek poštovati tuđe interese, ali nikada neće zaboraviti na svoje. I neće ih kriti. Kada svemu tome dodate i činjenicu da konačno nismo krivi za to što se dešava u svetu, a što je, u poslednjih sto godina, bio redak slučaj, zar nije sasvim logično, i legitimno, da iskoristimo i tu činjenicu? Kao i onu koja jasno govori da smo država koja, poslednjih godina, prednjači u naporima da na Balkanu sve bude rešavano dijalogom, kompromisima, i nenasilnim sredstvima. Drugim rečima, nema tu nikakvog neotitoizma, samo igramo partiju sa kartama koje imamo u rukama. I ne sanjamo, poput nekih naših prethodnika, da imamo neke druge, ili da će nam upasti baš one najbolje pri prvom sledećem deljenju. Ne, mi smo, da uprostim, samo realni. I ništa više.

A da li se može reći da Srbija svoj položaj, i često i uspeh, na međunarodnoj sceni koristi da bi prikrila unutrašnje propuste?

Da nismo država koja je krenula u ozbiljne reforme, takvo pitanje bi moglo da ima smisla. Ovako je, manje-više, deo one zlonamernosti čiji su koreni, bar tako mislim, u tome što postoje oni koji su godinama svoj položaj opravdavali tako što su obećavali upravo ovakav međunarodni položaj Srbije, a kada ga nisu ostvarili, i zato izgubili vlast, jedinu satisfakciju nalaze u tom otvorenom nepodnošenju činjenice da smo to, njihov san, ostvarili upravo Vučić i ja. Ta frustracija je glavni osnov većine teorija zavera koje neprestano smišljaju, nemajući šta drugo da rade, pa i ove koju ste pomenuli. Pri tome, zaboravljaju da sve ovo nije slučajno, i da se mi međunarodnom politikom ne bavimo zbog onog razloga koji je njih pokretao – imidza – nego zato što znamo koliki uticaj taj položaj ima na ono osnovno što nas zanima, a to je ekonomija. Dakle, mi sve to radimo zbog Srbije, da bi bili prihvaćeni mesto za investitore, da bi stiglo više stranog kapitala, da bi otvorili više radnih mesta. A povećanje ugleda, položaja jedne zemlje u međunarodnoj zajednici u direktnoj je vezi sa njenim ekonomskim rastom. Ko će da dođe, da investira, u spornu i sumnjivu zemlju? S druge strane, upravo to što danas radimo u Srbiji, reforme, borba protiv korupcije, inicijative koje nas više povezuju sa susedima,

pravljenje povoljnijeg poslovnog okruženja – sve to i te kako povećava naš ugled u svetu i približava nas onom glavnom cilju, pravljenju uređenije evropske države, opet zbog nas, a ne zbog nekog drugog. I verujte mi, da nije jednog, ne bi bilo ni drugog. Samim tim, mislim da će oni kojima se to ne sviđa morati da nađu drugu primedbu.

Ekonomija, koju ste pomenuli, često je i oružje, u rukama velikih. Zato u teorije zavere svakako ne spada strah da će nas upravo predsedavanje OEBS-u, naročito to, neutralno, kojem težite, dovesti u situaciju učenjenog, a zatim i uništenog međunarodnog patuljka. Plašite li se vi? Koji je najgori scenario koji možete da zamislite?

Čovek sa mojom biografijom, i iskustvom, nema više najgore scenarije u glavi. Već ih je doživeo. I preživeo. I Srbija, isto. Bombardovanje, sankcije, ekskomunikaciju iz međunarodne zajednice, crne liste u Americi i Evropi. Kroz to smo prošli. I trebalo bi da, ponovo, zaratimo sa čitavim svetom da bi nam se nešto slično dogodilo. A pošto smo precrtali svaki sukob, kao način i sredstvo, i pošto smo država rešenja i dijaloga, i tako piše u tom našem novom si-viju, koji smo uspeali da napravimo, nema ni opasnosti od najgoreg scenarija. Ono što jeste realna opasnost jesu pritisci kojima možemo da budemo izloženi. Naši prijatelji, a kada to kažem mislim i na Evropu, i na Ameriku, i na Rusiju, jesu veliki, i raspolazu istim takvim mogućnostima. Jedni u rukama drže investicije, naš put u EU, a drugi energente, od kojih i te kako zavisimo. I ako me pitate da li može da se dogodi da nam, zbog zahteva da se svrstamo, nešto od toga uskrate, odgovor je – može. Ali, ubeđen sam da, pre svega, od nas, i naše umešnosti zavisi da li će to i da se dogodi. Naš trenutni položaj, pri tome, dokaz je da ne grešimo u toj osnovnoj postavci. Ništa nam nije uskraćeno, i mislim da to možemo da zahvalimo, pre svega, tom našem insistiranju na otvorenim kartama. Nikoga ne lažemo, svima kažemo šta mislimo i šta želimo, i, bar za sada, taj naš stav svi i poštuju. Rusima smo otvoreno rekli da je naš osnovni cilj Evropa, Evropi i Americi da nam sankcije Rusiji nikako nisu cilj, i naišli smo na ono šta smo i tražili – poštovanje našeg stava. A on, sasvim otvoreno, uključuje i činjenicu da ćemo, kako se budemo približavali tom konačnom cilju – EU – morati i da povećavamo nivo usklađenosti naše međunarodne politike politici EU. E, sada, pošto nameravamo da nastavimo da se ponašamo na isti način, krajnje otvoreno, i pošto nam uloga predsedavajućeg OEBS-a omogućava da insistiramo na dijalogu, da ističemo međunarodne principe koji se i baziraju na nenasilnim sredstvima i dijalogu, čvrsto verujem da ne moramo da razmišljamo o najgorem scenariju. Uostalom, zašto, konačno, ne bismo počeli da mislimo „srećne misli“, a ne one katastrofične, i, naravno, da radimo da se one i ostvare.

OEBS se „proslavio“ u našem regionu, i mi s njim. Danas, dok vam u glavi verovatno još odzvanjaju aplauzi članova SPS-a, upućeni na poslednjem kongresu Miloševiću, i podsećanje na njegovo nekadašnje odbijanje prisustva OEBS-a, upravo vi, kao predsedavajući, treba da se bavite i regionom. A tu su Bosna, Republika Srpska, Albanija, Kosovo. Sporovi, i to ozbiljni. Šta očekujete? Otpore, zbog prošlosti, ili neki nov rezultat, uspeh? I kako?

– Prošlost, to što sam imao priliku da izbliza gledam njene najvažnije učesnike mi pomaže. Znam gde su, i kako grešili. I nemam nikakav problem da to, danas, i kažem. I ono što me čini zadovoljnim je činjenica da je moja partija, u kojoj još ima onih koji sentimentalno pljeskaju na Miloševićevo ime, sećajući se perioda kada je SPS imao neprikosnovenu vlast, danas, ipak,

glasala gotovo aklamacijom za to da njen predsednik bude čovek koji je prvi tu stranku odvojio od Miloševića, i koji je, opet prvi, govorio o njegovim greškama. Tako da mogu da kažem da su na kongresu članovi SPS pljeskali prošlosti, što mogu da razumem, ali glasali za budućnost, što me raduje, i hrabri da sa tom budućnošću nastavim. A budućnost jeste razvijeni, nekonfliktni zapadni Balkan. I mi smo već napravili ogroman korak ka tom cilju. I gde god da odem, mene, Srbiju, koju predstavljam, u regionu prepoznaju kao nekoga ko je došao sa najboljim namerama, i kome su u interesu i interesi suseda, jer naš najveći interes i jeste stabilno okruženje, što je osnov za svaki razvoj, i koje je nemoguće ukoliko se, sa pažnjom, ne odnosimo prema susedima. Mi smo i poslednjih godina bili inicijatori raznih oblika saradnje, insistiramo na zajedničkim projektima, ulaganjima, nudimo investitorima zajedničke poduhvate, i ničim nismo doveli u sumnju to glavno opredeljenje Srbije – mir na Balkanu. Time nameravamo da se bavimo i tokom ove godine, sa pozicije predsedavajućeg OEBS-a, i Balkan, region, svakako će biti jedan od naših prioriteta. To je, mogu slobodno da kažem, naša lokomotiva ka Evropi, naša pokazna vežba, koja dokazuje da smo odgovorna i sposobna nacija, od koje se mogu očekivati ona civilizacijska, demokratska rešenja, rešenja budućnosti i za budućnost. Tu šansu, svakako, nećemo propustiti.

Bez obzira na zategnute odnose koje, na primer, imamo sa Albanijom. Upravo smo im uputili i demarš. Koliko je to u skladu sa vašom najavom?

Sasvim, pošto ništa od onoga što radimo ne isključuje, niti će, naše dostojanstvo i naše interese. Mi nismo, i nećemo uraditi ništa što bi moglo da ugrozi naše odnose sa zemljama u regionu, pa ni sa Albanijom. I nije se na rezidenciji premijera Srbije pojavila zastava Velike Srbije, nego se zastava Velike Albanije pojavila na rezidenciji premijera Albanije. I na to smo reagovali, i uvek ćemo. Ali to nas ne sprečava da tog premijera primimo, kako dolikuje, da sa njima razgovaramo, i dogovorimo, što je još važnije, razne oblike saradnje, i da nastavimo, i njemu i drugima, da predlažemo rešenja koja će se bazirati na obostranom interesu. Mi poštujemo druge, ali tražimo i da drugi poštuju nas. Kako se kaže, ne tražimo od drugih ništa što i sami nismo spremni da damo. To je naša politika prema svim susedima. I sa njom ćemo nastupiti i kao predsedavajući OEBS-a. Tražićemo, naravno, poštovanje, ali ćemo ga i pružiti. I nećemo tražiti ljubav, što je bila najpogrešnija odlika srpske politike u decenijama iza nas, nego ćemo ponuditi zajedničke interese. Tržište, investicije, lakši protok kapitala i robe, zapošljavanje u celom regionu, projekte koji nas povezuju. I jako je važno što smo, baš mi, te stvari počeli da razdvajamo od onoga što je deo dnevno-političkih igara, koje diktiraju trenutni interesi. I zato su i naše reakcije u skladu sa uobičajenim, civilizovanim, demokratskim načinima. Na zastavu Velike Albanije na rezidenciji njihovog premijera odgovaramo demaršom, i nastavljamo saradnju sa njim, ne prekidamo je, niti dovodimo u pitanje. Isto je bilo i sa izjavama hrvatskih političara koje su diktirali njihovi izbori. Odgovorimo civilizovano, i idemo dalje. Ne prestajemo da budemo partneri, niti prestajemo da njih doživljavamo kao partnere. Mislim da je ta politika jedina ispravna, i držaćemo je se i dalje.